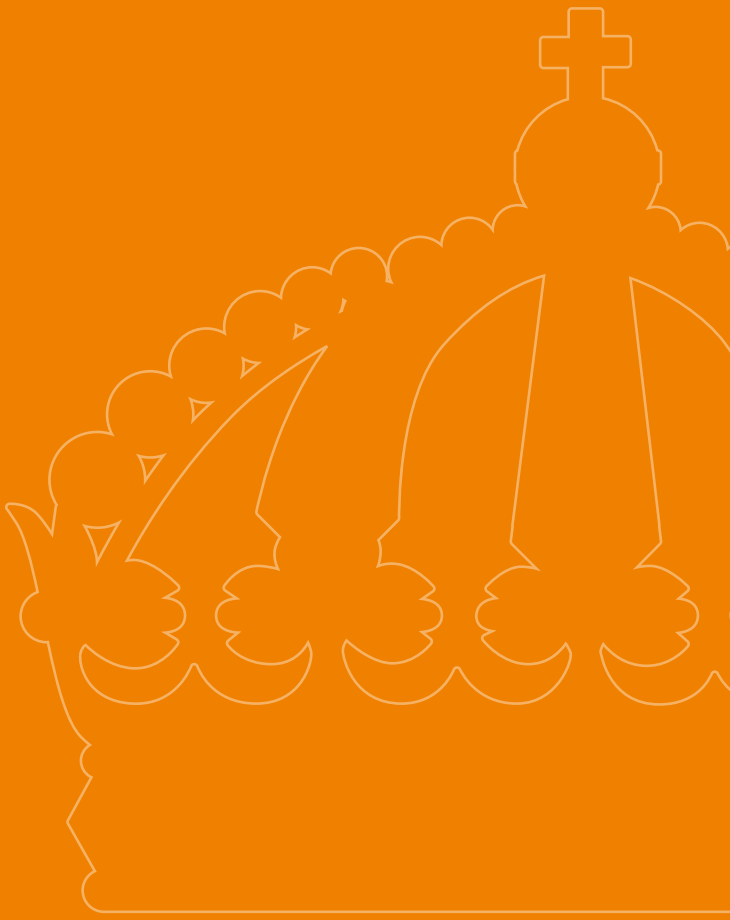
PLAN

Handlingsplan 2020

– så når vi miljömålen i Jämtlands län

Länsstyrelsen
Jämtlands län

UTGIVEN AV: Länsstyrelsen Jämtlands län, mars 2020.
FOTO OCH ILLUSTRATIONER: mostphotos.se
TRYCK: Länsstyrelsens tryckeri, Östersund 2020.
LÖPNUMMER: 2020:17 **DIARIENUMMER:** 501 1842 2020
PUBLIKATIONEN KAN LADDAS NER FRÅN VÅR HEMSIDA:
lansstyrelsen.se/jamtland

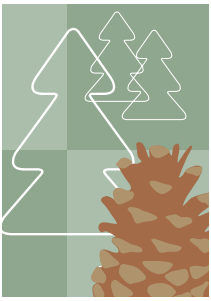
Sju prioriterade miljömål i Jämtlands län

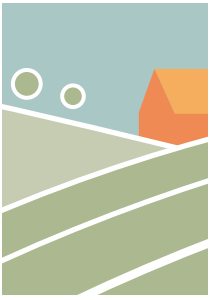
MÅL 1 – Begränsad klimatpåverkan

MÅL 4 – Giftfri miljö

MÅL 12 – Levande skogar

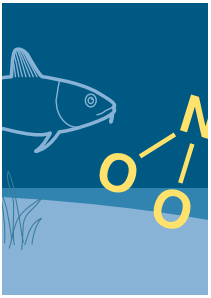
MÅL 13 – Ett rikt odlingslandskap

MÅL 14 – Storslagen fjällmiljö

MÅL 15 – God bebyggd miljö

Vattenmålen

- MÅL 3 – Bara naturlig försurning
- MÅL 7 – Ingen övergödning
- MÅL 8 – Levande sjöar och vattendrag
- MÅL 9 – Grundvatten av god kvalitet

Globala hållbarhetsmål och svenska miljömål

Sveriges riksdag har som mål att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Detta berör alla och förutsätter insatser från hela samhället – såväl offentlig förvaltning och näringsliv som organisationer och enskilda.

Det svenska miljömålsarbetet bidrar också i arbetet till att nå de nya globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030-målen.

ETT GEMENSAMT ÅTGÄRDSPROGRAM 2017–2020

På regional nivå är det Länsstyrelsen som samordnar miljömålsarbetet, tar fram länsgemensamma åtgärdsprogram samt följer upp utveckling och måluppfyllelse för de nationella målen.

Under 2016 antogs ett nytt miljömålsprogram med förslag på åtgärder för såväl myndigheter som näringsliv och andra organisationer. Programmet prioriterar sju av de 16 miljömålen och har arbetats fram i samverkan med över 40 organisationer.

Handlingsplanen för 2020

Under 2020 arbetar Länsstyrelsen Jämtlands län, Region Jämtland Härjedalen, kommunerna och Skogsstyrelsen med flera med ett stort antal insatser. I denna broschyr presenteras ett urval av de satsningar som genomförs under 2020 som vi anser vara extra viktiga. Åtgärderna ligger i linje med våra uppdrag, men vi vill visa upp dem som inspiration för alla andra viktiga aktörer i länet.

Åtgärderna kommer att följas upp i höst samtidigt som en ny handlingsplan tas fram för kommande år.

Begränsad klimatpåverkan

Miljö- och klimatrådet

Länsstyrelsen Jämtlands län, Region Jämtland Härjedalen, kommunerna, med flera.

Från 1 januari 2020 är klimatrådet ombildat till ett miljö- och klimatråd vilket innebär att alla miljömål omfattas och har möjlighet att lyftas inom rådet. Miljö- och klimatrådet utgör en plattform för samarbete, idé- och erfarenhetsutbyte mellan aktörer från bland annat näringsliv, offentlig förvaltning och intresseorganisationer. Länsstyrelsen Jämtlands län och region Jämtland Härjedalen kommer fortsatt att driva miljö- och klimatrådet i samverkan med de cirka 50 aktörer som deltar i rådet.

Fossilbränslefria transporter

Länsstyrelsen Jämtlands län, Region Jämtland Härjedalen, kommunerna, med flera.

Transporter står för stor del av växthusgasutsläppen i Jämtland och det pågår flertalet projekt inom transportsektorn. Bland annat ”SiSL – stolpe in i stad och land mellersta norrland” som fokuserar på att skapa goda förutsättningar för laddbara bilar i Västernorrlands och Jämtlands län, ”förnybart i tanken” som ska bidra till ökad tillgång och efterfrågan på förnybara och hållbara drivmedel, ”Green flyway” som är ett elflysprojket för att etablera en testarena mellan Röros och Östersund för elflyg. Dessutom har det tagits fram en plan för infrastruktur för elfordon och förnybart drivmedel som bland annat kan användas som underlag vid planering och etablering.

Ny reviderad energi- och klimatstrategi

Länsstyrelsen Jämtlands län, Region Jämtland Härjedalen.

I oktober 2019 antogs en ny energi- och klimatstrategi i Jämtlands län. Strategin presenterar fem fokusområden: fossilbränslefria transporter och arbetsmaskiner, skogen som resurs och kolsänka, förnybar energi, klimatsmarta livsmedel och hållbar konsumtion. Dessa anses extra viktiga för länets omställning och potential. Under 2020 kommer det att tas fram en handlingsplan för hur Länsstyrelsen Jämtlands län och Region Jämtlands Härjedalen ska minska utsläppen med 10 procent per år.

Fossilfri länsstyrelse 2030

Länsstyrelsen Jämtlands län

Länsstyrelserna har regeringens uppdrag att leda, samordna och främja energi- och klimatomställningen i länen. Detta förpliktigar att länsstyrelserna i den egna organisationen är ett föredöme i omställningen och vidtar åtgärder för att säkerställa att myndighetens förtroende som miljömyndighet inte undergrävs. Målet är fossilbränslefri länsstyrelse 2030. Att ställa sig bakom målet innebär att länsstyrelsen i så stor utsträckning som möjligt aktivt fasar ut fossila bränslen ur sin verksamhet till och med 2030.

Giftfri miljö

Datalagring och kommunicering av miljögiftsprovtagningar

Länsstyrelsen Jämtlands län

Resultat från tidigare utförda miljögiftsundersökningar ska lagras i lokal databas och hos nationell datavärd så att resultaten blir mer lättillgängliga. Även kommunicering av senaste årens provtagningar av vatten, fisk och sediment till berörda aktörer och allmänhet kommer ske.

Miljögiftsövervakning - analys av PFAS i utter

Länsstyrelsen Jämtlands län

Prover från ett tjugotal uttrar i länet som avlidit under åren 2015–2019 ska analyseras för PFAS. Resultaten ska sammanställas i en rapport.

Arbete med förorenade områden

Länsstyrelsen Jämtlands län, kommunerna

Tillsyn över riskklass 1-områden och andra prioriterade objekt. Fortsatt arbete med åtgärdsprojekt som exempelvis Hissmofors, Östersunds gasverk, Järpen och Storsjö Strand.

Giftfri förskola

Kommunerna

Vissa kommuner jobbar vidare med arbetet med giftfri förskola, exempelvis ska Strömsunds kommun jobba med utomhusmiljön inklusive leksaker och redskap på förskolor. Kommunen ska även fortsätta med kemikalietillsyn på skolor.

Seminarium om kemikaliesmart konsumtion

Länsstyrelsen Jämtlands län

Miljömålsseminarie som kopplar till konsumtion, däribland kemikaliesmart konsumtion för att främja resurseffektiva och giftfria kretslopp samt giftfri vardag, planeras ske i någon form under året.

God bebyggd miljö

Framtagande av gemensam målbild

Länsstyrelsen Jämtlands län, kommunerna

Under året kommer Länsstyrelsen att fortsätta en dialog med kommunerna och Region Jämtland Härjedalen kring en gemensam målbild av vad en god bebyggd miljö innebär och vilka analyser och indikatorer som behöver tas fram för att kunna följa upp utvecklingen.

Utbildningsinsats kulturvärden och PBL (plan- och bygglagen)

Boverket, Riksantikvarieämbetet, Sveriges kommuner och Regioner, Länsstyrelsen Jämtlands län

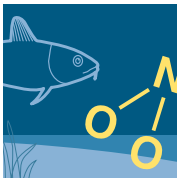
Nationell webbaserad utbildningsinsats för handläggare på länsstyrelsen, kommuner och kulturmiljövårdande institutioner. Består av sex olika delar, allmän del, översiktsplaner, detaljplaner, varsamhet och förvanskning, bygglov och byggprocessen. Länsstyrelsen samordnar på regional nivå och bjuder in.

Avfall

Strömsunds kommun

Under 2020 ska miljö- och byggnämnden göra stickprovskontroller och genomföra informationsinsatser i enighet med avfallsplanen samt följa upp antalet hushåll som inte lämnar in hushållsavfall.

Vattenmålen

Övergödning

Ljungans vattenråd, Länsstyrelsen Jämtlands län, Krokoms kommun.

Ljungans vattenråd kommer under året att genomföra provtagning och analyser i ett 20-tal vattenförekomster i Ljungans avrinningsområde. Resultaten kommer att användas för att bedöma om dessa vattenförekomster är påverkade av övergödning. Länsstyrelsen och Krokoms kommun kommer att genomföra ett projekt inom Trättgärdesbäckens avrinningsområde där belastning av näringsämnen till vattendraget och åtgärder för att minska dessa kommer att diskuteras med verksamma i området.

Vattensystemplaner

Länsstyrelsen Jämtlands län

För alla 21 vattensystem i länet ska en åtgärdsplan tas fram där åtgärdsinsatser prioriteras. I år ska den generella planen färdigställas och ett antal specifika planer för olika vattensystem tas fram.

Restaurering av vattendrag

Länsstyrelsen Jämtlands län

- Under året inleds arbetet med två större vattenvårdsprojekt. Dels ett nytt LIFE-projekt – Rivers of LIFE – i Gimån och Ljusnan, dels ett mindre projekt med åtgärder i Strömsunds, Krokoms och Östersunds kommuner. I första hand rör det sig om restaurering av vattendrag som påverkats av flottning,
- Under året ska också två större ansökningar om ytterligare medel för restaurering slutföras.

Tillsyn av dammar och omprövning av vattenkraft

Länsstyrelsen Jämtlands län

Arbetet med miljöanpassning av vattenkraften i länet inleds under 2020. Det sker i enlighet med den nationella plan och den nya lagstiftning som tagits fram. Först ut är vattenkraften i Ljungans avrinningsområde. Successivt kommer berörda aktörer att involveras i den samverkansprocess som drivs av kraftbranschen och Länsstyrelsen.

Vattenskydd

Länsstyrelsen Jämtlands län, kommunerna

- Arbete med att fastställa nya och reviderade vattenskyddsområden utifrån förslag från kommunerna.
- Seminarium om Havs- och vattenmyndighetens nya vägledning för vattenskyddsområden.

Enskilda dricksvattenbrunnar

Länsstyrelsen Jämtlands län, kommunerna

- Informationskampanjer om möjligheter att rapportera in enskilda brunnar till Brunnsarkivet och vikten av att analysera sitt dricksvatten.
- Screening av miljögifter i enskilda brunnar med risk för avloppspåverkan.

Levande skogar

Framtagande av ett regionalt skogsprogram för Jämtlands län

Länsstyrelsen Jämtlands län

Arbetet med att ta fram ett regionalt skogsprogram sker i samverkan med intressenter från skogens hela värdekedja. Det ses som ett viktigt verktyg i arbetet för ett hållbart brukande och bevarande av skog. Det ses också som en långsiktig process för att hantera målkonflikter och ett verktyg för utvecklingen av ett hållbart skogsbruk som bidrar till en hållbar samhällsutveckling. Projektets mål är att i bred samverkan ta fram en handlingsplan som konkretiserar Jämtlands läns bidrag till den nationella strategin för skogsprogrammet.

Forum Levande skogar i Jämtlands län

Skogsstyrelsen

Forumet leds av Skogsstyrelsen och nätverket träffas 1–2 gånger per år i fält med syftet att sprida goda exempel på hållbart skogsbruk. Forumet är öppet för länets intressenter och värdskapet varierar beroende på ort och tema.

Naturvärdesinventering och dokumentering av stora sammanhängande områden av kontinuitetsskog, samt av kalkbarrskogar

Länsstyrelsen Jämtlands län

Länsstyrelsen har sedan 2018 fokuserat på att inventera stora sammanhängande naturskogsområden i länet. Hittills (2018–2019) har omkring 220 000 hektar inventerats. Dessa inventeringar kommer att avslutas under 2020 och det samlade resultatet av de tre årens riktade inventeringarna kommer att redovisas och publiceras under året. Riktad markägarinformation samt redovisning och publicering av inventeringens resultat kommer att ske under 2020.

Revidering av den regionala strategin för formellt skydd av skog

Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Jämtlands län

De länsvisa strategierna för formellt skydd av skog är viktiga dokument som bör hållas aktuella. En revidering kommer att genomföras och i den ingår bland annat att aktualisera urval och avgränsning av värdetrakter samt tydliggöra inriktning och prioriteringar med stöd av den nationella strategin.

Genomförande av projektet GRIP on LIFE

Skogsstyrelsen

I projektet Grip on Life IP arbetar myndigheter, skogsägarföreningar och intresseorganisationer tillsammans för att värna värdefulla vattendrag och våtmarker i skogslandskapet. Det är viktigt att använda våra naturresurser på ett hållbart sätt, så att viktiga livsmiljöer för djur och växter bevaras och finns kvar i framtiden. Grip on Life handlar mycket om att utveckla nya och bättre metoder för exempelvis skogsbruk, skogsskötsel samt restaurering av vattendrag och våtmarker. Ett sätt att göra detta är att visa goda exempel med ett antal demonstationsområden kan exempelvis metoder för god miljöhänsyn vid skogsbruk, hur man lägger igen diken och återskapar våtmarker visas.

Förbereda och påbörja genomförandet av ett nytt markbytespaket (ESAB II)

Länsstyrelsen Jämtlands län

I enlighet med Januariöverenskommelsen är nu ett nytt Sveaskogsprogram (även kallat ESAB II) på gång. Detta innebär att staten byter till sig skogsmark med mycket höga naturvärden mot Sveaskogsägd skogsmark med låga naturvärden. I vårt län kommer detta framför allt att beröra utpekade naturreservatsförslag på bolagsägd mark. Det första markbytespaketet (ESAB I), resulterade i ett 50-tal nya och ofta storslagna naturreservat i länet.

Ett rikt odlingslandskap

Handlingsplan för regional livsmedelsstrategi

Region Jämtland Härjedalen, Länsstyrelsen Jämtlands län med flera

Fortsätt arbetet med att handlingsplanen för den regionala och nationella livsmedelsstrategin ska få genomslag i länet. Åtgärden blir att peka ut riktningen för länets livsmedelsproduktionssektor framåt, och där myndigheter och regionala aktörer samverkar för att stärka landsbygdens näringsliv och tillväxt i livsmedelskedjan.

Gemensam jordbrukspolitik 2021 och nya landsbygds-programmet 2021

Länsstyrelsen Jämtlands län

Länets intressen och behov för jordbruket, behöver bevakas i det pågående arbetet med att ta fram ny EU gemensam Jordbrukspolitik 2021 och nytt Landsbygdsprogram 2021.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen Jämtlands län, Förbundet Svensk Fäbodkultur och utmarksbruk, J/H Fäbodliv & Utmarksbruk, Eldrimner

Kompetenshöjning om fäbodkulturen i Jämtlands län, vilken är en unik kulturmiljö. Workshops, konferenser och utbildning med handläggare vid kommuner, organisationer och myndigheter på regional nivå som målgrupp, möjligen i samband med nationella Fäbodriksdagen som arrangeras i länet 2020.

Miljöövervakning

Länsstyrelsen Jämtlands län

Det finns ett fortsatt stort behov av inventering och uppföljning, då det saknas kunskaper om stora markområden och miljöer i odlingslandskapet. En miljöövervakning (Remiil) av dessa områden finns på förslag 2020.

Informationsinsatser

Länsstyrelsen Jämtlands län, LRF (Lantbrukarnas Riksförbund), kommuner med flera

Informationsinsatser på alla nivåer för en ökad allmän kunskap och förståelse för miljömålet Ett rikt odlingslandskap, dess värden, preciseringar och utmaningar.

Storslagen fjällmiljö

Miljöövervakning

Länsstyrelsen Jämtlands län

Inom fjällområdet pågår övervakning av fjällfåglar, smågnagare och fjällvegetation. Vidare pågår även övervakning av luft och nedfall av luftburna föroreningar, främst försurande ämnen. Utvecklingen för länets glaciärer följs. Sjöar och vattendrag övervakas med avseende på vattenkemi, biologiska och fysiologiska parametrar. Den miljöövervakning som pågår har koppling till effekter av förändrade förhållanden i miljön såsom klimatförändringar. Länsstyrelsen ansvarar även för inventering av stora rovdjur och fjällräv i fjällområdet.

Ökad kunskap om kulturmiljöer

Länsstyrelsen Jämtlands län, Riksantikvarieämbetet, Gaaltije med flera

- Nationell konferens Forum för kulturarv och klimatförändringar. Fokus fjällandskapet och ökad temperatur. Konferensen arrangeras av Jamtli, Gaaltije, RAÄ och Länsstyrelsen Jämtlands län.
- Samevistet Bartjan ingår som pilotmiljö inom ett interregprojektet Adapt Northern Heritage, en metodstudie kring hur klimatförändringarna påverkar en kulturmiljö med arktiskt klimat. Deltagande parter i Sverige är Riksantikvarieämbetet, Gaatilje, Tossåsens sameby och Länsstyrelsen Jämtlands län.

Ledupprustning och hållbara leder

Länsstyrelsen Jämtlands län

- Treårig satsning 2020–2022 på fortsatt upprustning av leder med tillhörande anläggningar i länets fjällområden.
- Under året pågår ett arbete för att hitta strategier för långsiktigt hållbara lösningar för fjälleder och anläggningar i området Vålådalen-Sylarna-Helags. Arbetet ska väga in hänsyn till olika intressen, såsom renskötselns behov, naturens behov av skydd, kulturmiljövärden samt ett hållbart friluftsliv.
- Fortsatt arbete med att utveckla hållbara leder inom bland annat Vålådalens naturreservat, där högt besökstryck och medföljande slitage medför skador och störning på skyddade känsliga naturvärden.

Andra viktiga insatser

Regional handlingsplan för grön infrastruktur

Länsstyrelsen Jämtlands län

Att det finns sammanhängande områden med höga naturvärden samt förbindelser dem emellan, en så kallad grön infrastruktur, är avgörande för att den biologiska mångfalden ska bevaras. Den är också avgörande för att vi människor ska fortsätta få tjänster gratis av naturen, så kallade ekosystemtjänster. Arbetet med grön infrastruktur berör bland annat de landskapsanknutna miljömålen samt Ett rikt växt- och djurliv och En god bebyggd miljö. Arbetet fortsätter under 2020 och genomförs i samverkan med berörda aktörer.

FINANSIERINGSMÖJLIGHETER FÖR MILJÖINSATSER

Länsstyrelsen har diverse stöd, alltifrån investeringsstöd för den enskilde, till projekt- och företagsstöd som kan passa för att utföra miljöåtgärder. Information om solcellsstödet, Klimatklivet, Landsbygdsprogrammet, Interreg Sverige-Norge, LOVA (lokala vattenvårdsprojekt), LONA (lokala naturvårdssatsningen), Dricksvattenstödet och övriga medel finns samlade på Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/jamtland

Miljö- och klimatrådet

Miljö- och klimatrådet är en plattform för idé- och erfarenhetsutbyte mellan aktörer från näringsliv, offentlig förvaltning och intresseorganisationer. Miljö- och klimatrådet ska bidra till att på ett resurseffektivt sätt göra länets miljö- och klimatarbete framgångsrikt och ska medverka i att utforma och förankra den övergripande färdriktningen för det regionala miljö- och klimatarbetet, bedöma strategiska och prioriterade miljö- och klimataktiviteter, samt bidra till att identifiera drivkrafter, hinder, sårbarheter och möjligheter i länets miljömålsarbete, energiomställning och klimatanpassning.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
lansstyrelsen.se/jamtland

TILLSAMMANS FÖR EN HÅLLBAR FRAMTID